

CZU 025.2:027.7

**DEZVOLTAREA COLECȚIILOR BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE USARB
ÎN ANII 2010-2017**

*DEVELOPMENT OF USARB SCIENTIFIC LIBRARY COLLECTIONS
IN THE YEARS 2010-2017*

Polina SPÎNU

Abstract: *This article discusses the importance of building collections and the value of the information and documentation function of the university library. The library being the only academic structure that provides users with access to useful information on various information media: printed and electronic.*

Keywords: *collection development, procurement policy, selection policy, current and retrospective acquisitions, donation, national and international exchange of documents*

Constituirea colecțiilor este o activitate de o mare importanță și responsabilitate pentru biblioteci. În condițiile actuale ele trebuie să asigure accesul la informații în măsura cerințelor și necesităților utilizatorilor. Acestea devin în mare măsură influențate de produsele editoriale și de tehnologiile informaționale. Biblioteca se impune prin funcția sa informațională și documentară, asigurând utilizatorilor accesul la documentele tipărite (cărți, publicații periodice, etc.), electronice (CD, DVD, etc.), baze de date.

Mai sunt și alte aspecte care condiționează dezvoltarea colecțiilor - confruntarea cu bugete mici la achiziții pe de o parte și diversificarea specialităților academice pe de altă parte. A devenit tot mai evidentă necesitatea analizei anuale, uneori și semestriale a colecțiilor pentru o achiziție echilibrată pe domenii de știință. De asemenea, menținerea relațiilor de schimb interbibliotecar prin care se aduce în bibliotecă ceea ce nu este în comerț.

Politica de achiziții are un rol important în modelarea metodelor de sporire a colecțiilor. Politica de achiziții diferă de la o bibliotecă la alta și este pasibilă mereu schimbărilor determinate de:

- interesele și necesitățile de studiu, cercetare, de lectură și recreere intelectuală manifestate de utilizatori;
- oferta pieței editoriale;
- preocuparea utilizatorilor pentru formele de comunicare performante, oferite de noile tehnologii informaționale;
- infiltrarea pe piața editorială a cărților apărute pe suport electronic (CD și DVD), dezvoltarea producției de audio book și e-book.

Politica de achiziții a BȘ USARB evidențiază colecțiile pe care le deține într-un cadru coerent, oferind de asemenea o reprezentare a acestora din perspectiva constituirii și a evoluțiilor ulterioare.

Obiectivele Politicii de achiziții vizează:

- identificarea necesităților de documentare și informare ale utilizatorilor;

- oferirea resurselor documentare și informaționale tuturor categoriilor de utilizatori, în conformitate cu misiunea bibliotecii;
- implementarea unui plan strategic eficient de dezvoltare a colecțiilor;
- ameliorarea politicii de schimb bazată pe calitate și nu pe cantitate;
- completarea bibliografiei pentru disciplinele noi.

Ținând cont de structura organizatorică a Bibliotecii Științifice USARB, politica de dezvoltare a colecțiilor are în vedere acoperirea domeniilor specializate. Prioritară în politica de dezvoltare a colecțiilor este asigurarea cu publicații și informații necesare a disciplinelor incluse în programele de studiu și cercetare.

Sunt două etape de realizare a procesului de dezvoltare a colecțiilor în colaborare deplină cu cadrele didactice.

Prima etapă se referă la posibilitățile de informare asupra cerințelor și necesităților utilizatorilor. În acest caz bibliotecarii se bazează pe analiza următoarelor surse:

- planurile de învățământ și temele de cercetare științifică;
- curriculumurile pentru fiecare disciplină;
- sugestiile personale ale cadrelor didactice (deziderate).

În scopul cunoașterii structurii planurilor de studiu și cercetare, un instrument prețios de lucru în activitatea de informare îl constituie bibliografiile disciplinelor din planul de învățământ primite de la catedre.

A doua etapă consta în cunoașterea surselor de informare privind posibilitățile de achiziție. Cataloagele editoriale ce furnizează elemente utile identificării unei lucrări, ofertele primite de la decanatele facultăților sunt foarte importante.

Politica de selecție a documentelor are la bază principiile de concordanță cu misiunea, funcțiile și tipul utilizatorilor bibliotecii. Procesul de selecție a documentelor se constituie din trei elemente:

- identificarea titlurilor care prezintă interes;
- evaluarea relevanței acestuia față de colecția bibliotecii;
- decizia de achiziție.

Toate deciziile privind selecția trebuie să aibă ca punct de plecare: misiunea bibliotecii, analiza colecțiilor existente, determinarea valorii informaționale și de patrimoniu, evaluarea gradului de adresabilitate și utilizare al acestora, precum și cercetarea categoriilor de utilizatori și a necesităților de informare și documentare.

Criteriile de selecție includ:

- conținutul domeniului tratat, caracterul exhaustiv;
- actualitatea și relevanța informațiilor cuprinse;
- autoritatea autorului, a editurii sau a criticilor;
- aria lingvistică;
- aria cronologică etc.

Principalele surse de informare și completare privind producția editorială rămân a fi:

- paginile WEB ale editurilor naționale și internaționale cu cataloagele și planurile editoriale;
- cataloagele bibliotecilor;
- bibliografiile curente, selective și critice;
- saloanele și târgurile de carte, diversele reuniuni;
- semnalările, rezumatele critice din presa scrisă;
- colaborarea directă cu autorii;
- emisiunile radio-TV;
- Internetul/ librării on-line;
- alte surse: furnizori particulari, bibliofili, utilizatori, etc.

Pentru efectuarea selecției documentelor propuse spre achiziție este foarte important ca sursele de informare să conțină elementele bibliografice esențiale de identificare a documentelor:

- nume, prenume, titlul științific al autorului;
- titlul complet al documentului, informații despre titlu;
- locul publicării, denumirea editurii, anul publicării;
- ISBN, volumul și valoarea documentului.

Biblioteca achiziționează cu prioritate documente curente de pe piața editorială națională și internațională, dar și publicații din anii precedenți care nu au fost achiziționate anterior. Acestea sunt supuse unor criterii riguroase de evaluare în ceea ce privește valoarea pentru colecțiile Bibliotecii, raritatea, bibliografia, calitatea, imprimarea (ilustrații, gravuri, hărți, etc), elemente suplimentare (autografe, dedicații, etc). Biblioteca susține și direcționează politicile proprii de achiziții și asigură direcțiile de dezvoltare a colecțiilor în deplină armonie cu noile servicii infodocumentare. Astfel, pe parcursul unui an lista priorităților de achiziții poate fi modificată în concordanță cu noile apariții editoriale și modificarea necesităților informaționale ale utilizatorilor.

Dezvoltarea colecțiilor constituie completarea permanentă a colecției de do-

cumete deținute de bibliotecă prin achiziții. Achiziția este calea principală, activă de completare a colecțiilor cu documente naționale și străine. Întocmirea definitivă a comenzilor se efectuează în serviciul *Dezvoltarea și prelucrarea resurselor informaționale*. Comenzile poartă semnătura cadrelor didactice. Achiziția se poate efectua direct de către ducătorul de publicații sau indirect printr-un furnizor intermediar specializat. Achiziția la pro prin cumpărare se face diferențiat pentru cărți și publicații seriale.

Achiziția curentă de documente naționale și internaționale are drept scop completarea permanentă a fondului de documente, reflectând asupra actualității producției editoriale. Iar achiziția de documente din categoria colecțiilor speciale, publicații de mare valoare documentară și patrimonială (carte vechi, partituri muzicale, acte oficiale), documentele contemporane care nu există în colecțiile bibliotecii, dar sunt solicitate de către utilizatori are loc, cu precădere, din donații.

În perioada anilor 2010-2017 colecția BȘ USARB s-a îmbogățit cu documente de valoare patrimonială culturală ce păstrează istoria trecutului, parvenite din donații particulare. Aceste colecții au devenit parte componentă a patrimoniului Bibliotecii universitare bălțene.

- ◆ **Colecția Carte Rară „Ioan Nicorici”** – 750 ex. În 650 titluri editate în perioada 1800-1950. Cărți și reviste rare și vechi la domeniul religiei în șapte limbi: română, latină, slavonă, greacă, franceză, germană, rusă.
- ◆ **Colecția „Mircea Druc”** - 285 ex. în 267 titluri. Documente publicate în Moldova și România la edituri prestigioase și cunoscute: Prut Internațional, Muzeum, Polirom, Albatros, Eminescu, etc. Colecția deține o variată tematică: istoria neamului românesc, dezvoltarea statului și a economiei Republicii Moldova, beletristică: literatură română și universală, etc.
- ◆ **Colecția „Ioan Călin Dimitriu”** - 396 ex. în 392 titluri. Resurse din diferite domenii în limbile română, engleză și germană: proză, versuri, etc.
- ◆ **Colecția „Dr. Leonid Gheorghian”** – 277 ex. în 268 titluri. În colecție sunt documente în limbile: română, franceză, italiană: medicină, istorie, romane, versuri, piese, CD și note muzicale.
- ◆ **Colecția „Pavel Proca”** – 464 ex. în 457 titluri. Colecția „Biblioteca de artă”, beletristică: scriitori români și universali: Ghrigore Vieru, Ion Druță, Lucian Blaga, Paul Goma, etc.; Jules Vern, Emile Zolea, etc.
- ◆ **Colecția „Dan-George Dimitrescu”**- 2 608 ex. în 2 578 titluri. Sunt 1 774 unicate în diverse limbi: română, latină, engleză, franceză.
- ◆ **Colecția „Nicolae Varnay”** – 852 ex. în 848 titluri din diverse domenii: filozofie, religie, drept, științe reale, medicină, artă, lingvistică, literatură, teoria literaturii, critică literară, istorie și publicații periodice din domeniul religiei.
- ◆ **Colecția „Mircea Filip”**- 763 ex în 758 titluri. Traduceri din diverse limbi (rusă, engleză, franceză, etc.), critica literară, beletristică.

Achiziția de carte se efectuează în baza listelor cu documente (pe domeniile de profil ale universității) întocmite pentru ofertă: autorul, titlul, locul, editura și anul

publicării, ISBN, volumul selectat. Pentru publicațiile seriale cumpararea se face pe baza de abonamente anuale, se întocmesc liste de comandă cuprinzând: indice, titlul publicației, numărul de exemplare, prețul și valoarea totală.

Achiziții din buget : 2017-2010				
Anul	Cărți	Valoare	Publicații periodice	Valoare (lei)
2017	436 ex.	52 588,00	102 abon.	9 328,00
2016	462 ex.	94 335,40	135abon.	159 295,04
2015	714 ex.	109 407,55	179 abon.	144 726,23
2014	778 ex.	106 542,89	177 abon.	146 540,71
2013	1 003 ex.	136 341,61	213 abon.	199 585,85
2012	678 ex.	68 768,80	250 abon.	194 844,90
2011	164 ex.	21 626,33	285 abon.	209 292,16
2010	1 012 ex.	128 569, 00	308 abon.	199 996, 00

Donații – completarea colecțiilor pe baza donațiilor reprezintă cea mai populară formă de sporire gratuită a colecției de documente. Donația de cărți, manuscrise sau alte tipuri de documente apare ca o practică seculară (personalități literare, culturale și științifice, colecții particulare,). Aceste documente se plasează pe pagina Web a bibliotecii (numele donatorului, volumul documentelor).

http://libruniv.usarb.md/images/pdf/strategii_politici/Donatori.pdf

Acceptarea donațiilor joacă un rol important în cadrul îndeplinirii obiectivului principal al managementului dezvoltării colecțiilor.

AMBASADE		Ex.	Valoarea (lei)	ASOCIAȚII / FUNDAȚII / ORGANIZAȚII			
	Amplasă Spania în București, România www.embasada.ro/embasada/02348494	106	3 206,00		Fundația Soros - Moldova (FSM) www.soros.md	9 141	21 07 455,78
	Amplasă în Iași în Republica Moldova http://www.visa.md/comunicamembasade-iaasi/	66	3 638,00		Asociația Culturală Pro Basarabia și Bucovina filiala „C. Negri”	30 643	Circa 1,5 milioane de lei
	Consulat General în Republica Moldova http://www.mfa.gov.bg/moldova/	66	3 121,00		Radu Moțoc, secretar al Asociației Pro Basarabia și Bucovina (Galați, România) www.probasarabiasibucovina.ro	1 061	632 692,00
	Amplasă Republica France în Republica Moldova http://www.ambfrance.ro/ambfrance/02348494	12	987,00		Asociația Obștească Syllabus, Departamentul Românilor de pretindeni (București, România) www.asociația_obsteasca_syllabu	404	50 417,40
	Amplasă China în Republica Moldova http://www.visa.md/comunicamembasade-china-republica-moldova/	13	736,00				
	Amplasă Germania în Republica Moldova http://www.ambmd.de/Vertrauensstelle/Insaure/Startseite.htm	4	990,00				

Donații : 2017-2010		
Anul	Cărți / Publicații periodice	Valoare (lei)
2017	4 635 ex. / 38 abon.	93 288,00
2016	6 034 ex. / 33 abon.	528 554,56
2015	6 431 ex. / 39 abon.	478 014,12
2014	8 823 ex. / 53 abon.	528 942,53
2013	8 119 ex. / 96 abon.	430 407,07
2012	9 634 ex. / 135 abon.	486 129,15
2011	9 223 ex. / 155 abon.	337 092,45
2010	8 855 ex. / 209 abon.	445 214,00

Camera Națională a Cărții din Republica Moldova (CNC) - centrul bibliografiei naționale și statisticii, evidenței exhaustive, conservă și asigură accesului operativ și relevant la informația privind patrimoniul documentar editat pe teritoriul Republicii Moldova generațiilor de utilizatori de azi și celor viitoare. În scop de cercetare, studiu și informare, CNC repartizează, de la caz la caz, exemplarul de depozit legal Bibliotecii Științifice USARB.

Camera Națională a Cărții : 2017-2010		
Anul	Exemplare	Valoare
2017	151 ex.	7 829,14
2016	1 209 ex.	70 613,12
2015	-	-
2014	92 ex.	6 305,54
2013	1 315 ex.	58 227,18
2012	1 636 ex.	75 335,33
2011	1 164 ex.	54 894,40
2010	1 071 ex.	49 917,22

Depozitul Obligatoriu Universitar reprezintă o colecție din documentele editate de membrii comunității universitare (profesori, studenți, bibliotecari) USARB.

DOU - Depozitul Obligatoriu Universitar: 2017-2010	
Anul	Exemplare
2017	2 873

2016	2 673
2015	2 393
2014	2 237
2013	2 137
2012	1 990
2011	1 522
2010	1 462

Schimbul național și internațional de documente este o formă de cooperare între partenerii din țară și de peste hotare cu care biblioteca universitară întreține relații de schimb.

Republica Moldova: Biblioteca Centrală USM, Biblioteca Universității Agrare, DIB ULIM, Biblioteca Științifică „A.Lupan” AȘM, etc.

România: BCU „Carol I” – București, Biblioteca Națională – București, Universitatea „Dunărea de Jos” – Galați, Biblioteca Universității „Ștefan cel Mare” – Suceava, BCU „Lucian Blaga” – Cluj-Napoca, Biblioteca Universității din Craiova, etc.

Schimb de documente la nivel național și internațional: 2017-2010				
Anul	Național (ex.)	Valoare (lei)	Internațional (ex.)	Valoare (lei)
2017	73 ex.	5 292,54	91 ex.	10 261,00
2016	11 ex.	1 053,08	85 ex.	7 473,00
2015	33 ex.	3 909,55	150 ex.	33 805,00
2014	21 ex.	1 544,88	137 ex.	12 161,44
2013	38 ex.	2 031,64	101 ex.	9 366,97
2012	-	-	119 ex.	9 072,00
2011	60 ex.	4 428,24	276 ex.	19 893,59
2010	27 ex.	2 185,92	116 ex.	8 093,00

Concluzii

Dezvoltarea colecțiilor este unul din obiectivele principale ale Bibliotecii, în jurul cărora se desfășoară întreaga activitate a instituției. Colecțiile bibliotecii trebuie să fie reprezentative, să răspundă necesităților procesului de învățământ și cercetărilor științifice ale utilizatorilor.

Achiziția realizată pe baza unei politici bine articulate conduce la *constituirea* unei *colecții coerente* care să răspundă într-un grad cât mai mare cerințelor și

necesităților de resurse: tradiționale și electronice specifice tipului de utilizatori ai bibliotecii universitare și se bazează pe principii clar definite și respectate în *Politica de achiziții*.

Referințe bibliografice:

1. AGACHE, C. *Biblioteconomie – valori tradiționale și moderne*. Vol. 1. Iași : Vasiliana`98, 2007, pp. 81-94.
2. *Biblioteca Științifică* : Raport de activitate. Bălți, 2010 -2017.
3. CALENGE, B. *Politicile de achiziție* : Constituirea unei colecții într-o bibliotecă. București : Ed. Biblioteca Bucureștilor, 1999, pp.53-193.
4. *Direcții și strategii de dezvoltare a colecțiilor în bibliotecile universitare*. Constanța : EX Ponto, 2001.
5. HORVART, S. *Introducere în biblioteconomie*. București : Ed. Grafoart, 1996, pp. 27-37.
6. MOLDOVAN, L. *Introducerea în managementul serviciilor de bibliotecă*. Cluj-Napoca : Dacia XXI, 2011, pp. 21-28;
7. *Tratat de biblioteconomie*. Asociația Bibliotecarilor din România. Coord. și introd. Mircea REGNEALĂ. București : Editura ABR, 2014, Vol. 2, pt. 1 : *Managementul colecțiilor și serviciilor de bibliotecă*, pp. 228-298.
8. ОТСТАВНОВА, И. В., ШАМАТОНОВА, Г. Л. Комплектование фондов вузовской библиотеки: проблемы и пути решения. In: *Научные и технические библиотеки*. 2018, nr. 5, pp. 81-91.